

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

INWESTOR:	Zamek Książ w Wałbrzychu Sp z o.o. ul. Piastów Śląskich 1, 58-306 Wałbrzych	
OBIEKT:	Brama parkowa – ul. Jeździecka/Piastów Śląskich	
LOKALIZACJA:	ul. Piastów Śląskich 1, 58-306 Wałbrzych działka nr 41, obr. 51 Książ, jedn. ewid. nr 9 miasto Wałbrzych	
		
AUTORZY OPRACOWANIA :	mgr Andrzej Król <i>mgr Andrzej Król</i> Konserwator Dziel Sztuki Dyplom ASP Kraków nr 3278 ul. Mieszka I, nr 6, tel. 265 664 58-201 Ewa Głodek <i>Ewa Głodek</i>	<i>[Signature]</i> Ewa

Wałbrzych , styczeń 2015r.

WOJEWÓDZKI URZĄD
OCHRONY ZABYTKÓW
 we Wrocławiu
DELEGATURA w WAŁBRZYCHU
 58-300 Wałbrzych, ul. Zamkowa 3
 tel. 74 842-64-18, fax 74 842-66-80

Załącznik nr.....

do decyzji

98 z dnia 27.01.2015r.

1. OBIEKT KONSERWOWANY.

Brama parkowa dwuskrzydłowa , żelazna - kuta , filary, wazy oraz postument-piaskowiec, zlokalizowana na styku ulic Jeździeckiej i Piastów Śląskich na terenie zamku Książ, datowana ok. 1740 r, projektant F.A. Hammerschmidt

2. ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE

Ozdobna brama wjazdowa flankowana dwoma ośmiobocznymi filarami , zwieńczonymi łamanym rozbudowanym gzymsem. Filary u szczytu zdobione detałem rzeźbiarskim w formie dużych waz posadowionych na prostokątnym postumencie otoczonym wolutami ze spływami. Wazy zdobione są mięsistymi liśćmi akantu oraz masywnymi esownicami w formie uchwytów. Z drugiej strony ośmiobocznych filarów wygięte łukowo postumenty z kratami flankowane czterobocznymi filarami z gzymsami w szczycie oraz małą ozdobną wazą (guzem) .

Między ośmiobocznymi filarami brama kuta ażurowa, dwudrzwiowa z ramą, zamknięta łamanym łukiem z bogato rozbudowanym zwieńczeniem. Brama jest osadzona na trzech parach zawiasów z klamką i szyldem ornamentowym. Wokół brzegów skrzydeł bramy i nad łukiem wydzielona listwa z ornamentem wstęgowo-cęgowym , pośrodku maskaron z motywami roślinnymi. Nad nim w łuku pełna listwa z klimationem roślinnym . Skrzydła bramy wypełnione ornamentem wstęgowo-cęgowym z motywem roślinnym, podzielone są na dwie główne poziome kwatery: w górnej pręty pionowe z ornamentem geometrycznym i kampanulami w szczycie , pośrodku przepleciony ornament cęgowym z suchym liściem akantu i esownicami. W dolnej kwaterze duży ornament wstęgowo-cęgowy z motywem kwiatowym i liściastym.

Wokół kwater pasy z ornamentem wstęgowo-cęgowym z rozetkami. Zwieńczenie wysokie w łuku o brzegach łamanych, na których esownice z bogato zdobionymi liśćmi akantu , u podstawy palmetka, centralnie duży ornament cęgowo-wstęgowy z liśćmi akantu, wokół brzegów pas ornamentowy z kampanulami , liśćmi akantu oraz esownicami. W szczycie zwieńczenia korona książęca z krzyżem. Kraty boczne na postumentach wygięte łukowo , wykonane z pionowych prętów zakończonych spiralami, nad nimi motyw dekoracyjny złożony z kwiatów w kształcie dzwonka, na dole zakończone wolutami z rzędem listków. Kraty wykonane są z prętów o przekroju kwadratowym, zróżnicowanej grubości oraz wstęgi i płaskiej listwy.

3. STAN ZACHOWANIA OBIEKTU

Elementy kamienne piaskowcowe

Stan zachowania poszczególnych elementów jest zły lub bardzo zły i wymaga pilnego podjęcia prac konserwatorskich. Powierzchnia detali architektonicznych piaskowca zwłaszcza w części północnej murków, cokołów i filarów mocno jest porośnięta i zaatakowana biologicznie, występują kolonie glonów i porostów, ich występowanie sprzyja powierzchniowej korozji piaskowca wskutek działania mechanicznego, a także chemicznego substancji przez nie wydzielanych, rozwojowi ich sprzyja osłonięcie miejsca ekspozycji bramy przez rosnące przy niej drzewa, powodują one większe zacienienia i wpływają na podniesienie wilgotności wokół nich. Na detalu architektonicznym liczne wypłukania, osłabienia i spękania piaskowca, mechaniczne uszkodzenia oraz liczne wykruszenia spoin.

Powierzchnia piaskowca mocno zabrudzona i pokryta zwłaszcza na północno-wschodnim murku, gzymsach oraz na wazonach czarnymi nawarstwieniami tworzącymi miejscami szczelną powłokę, która mocno osłabia piaskowiec powodując liczne jego osypywanie. Miejscowo występują wykruszenia piaskowca, spękania, drobne i większe ubytki zwłaszcza na dolnych partiach filarów, murków, na boniach i wazonach. Na jednym z kwadratowych filarów brak zwieńczenia ozdobnego guza –wazonu.

W ramach konserwacji przeprowadzi się szereg zabiegów mających na celu wzmocnienie strukturalne piaskowca, podstawowym zabiegiem będzie oczyszczenie elementów architektonicznych z wszelkiego rodzaju szkodliwych nawarstwień, pozostałości, nalotów glonów i porostów przy zastosowaniu metod mechanicznych, fizycznych i chemicznych. Wykona się iniekcje spękań i licznych szczelin żywicą epoksydową. Następnie wykona się uzupełnienia ubytków i fug wraz ze scaleniem kolorystycznym oraz hydrofobizacją, która zabezpieczy przed czynnikami atmosferycznymi. Całość prac zostanie udokumentowana opisowo i fotograficznie.

Proponuje się również uporządkowanie terenu wokół bramy tj. obniżenie i ustabilizowanie poziomu drogi przechodzącej przez bramę. Wskazane jest również zabezpieczenie przeciwwilgociowe fundamentów bramy w tym celu należy je odcinkami odkopać, gruntownie odczyścić, naprawić ubytki, wykonać mineralną pionową izolację przeciwwilgociową i ponownie zasypać mieszankami żwirowymi.

Elementy metalowe bramy

Stan zachowania żelaznej kutej bramy jest zły, a miejscami bardzo zły i wymaga pilnego podjęcia prac konserwatorskich. Całość uległa głębokiej korozji, wskutek tego przekroje stalowe uległy mocnemu osłabieniu przez to powstało dużo wybrzuszeń i

rozwarstwień listew maskujących. Wiele detali zostało uszkodzonych, powykrzywianych, a nawet wyłamanych. Poważnym uszkodzeniom uległa bogata ornamentyka roślinna, ornament cęgowo-wstęgowy zwłaszcza w dolnej kwaterze bramy oraz w zwieńczeniu. Oprócz uszkodzeń i braków drobnych detali, spora część kampanuli, motywu liści i kwiatów w ogóle nie istnieje. W lepszym stanie są kraty między filarem ośmiobocznym, a filarem czterobocznym, są skorodowane i osłabione jednak jest mniej ubytków motywu roślinnego.

4. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

Elementy piaskowcowe

1. Wstępne oczyszczenie powierzchni piaskowca z luźnych zanieczyszczeń, mycie szczotkami i wodą pod niewielkim ciśnieniem .
2. Usunięcie mechaniczne porostów biologicznych z powierzchni piaskowca.
3. Zwalczenie chemiczne skażeń biologicznych zawartych w podłożu poprzez impregnację środkami biobójczymi np. firmy Remmers Grünbelag Entferner .
4. Czyszczenie powierzchni kamienia przy pomocy rozpuszczalników organicznych (toluen, octan etylu) zabrudzeń o charakterze organicznym (substancje smoliste).
5. Przeprowadzenie zabiegu dezynfekcji roztworem Sterinolu stęż.3 %, lub Lichenicydy stęż. 1 % metodą natrysku lub pędzlem.
6. Sprawdzenie poziomu zasolenia kamienia i ew. wykonanie zabiegu odsolenia metodą swobodnej migracji soli do rozszerzonego środowiska – okłady z waty/ pulpy celulozowej
7. Przeprowadzenie zabiegu impregnacji osłabionych partii piaskowca z zastosowaniem preparatu np. KSE- 300 firmy Remmers .
8. Wykonanie iniekcji szczelin i spękań przy żywicy epoksydowych o niskiej lepkości np. firmy Remmers Epoxy Injektionsharz 100.
9. Wykonanie rekonstrukcji ubytków w piaskowcu; małe ubytki zaprawami mineralnymi do uzupełniania kamienia np. firmy Remmers Restauriermortel.
Duże ubytki należy uzupełnić w technice kamieniarskiej poprzez wykonanie fleków z kamienia zbliżonym do oryginału w wyglądzie i fakturze.
10. Uzupełnienie spoin części piaskowcowych elementów. Użycie gotowej zaprawy renowacyjnej np. firmy Remmers
11. Przeprowadzenie hydrofobizacji ograniczającej wnikanie wody w porowate podłoże poprzez wykonanie impregnacji preparatem siloksanowym np. Funcosil SNL.
11. Wykonanie scalenia kolorystycznego obiektu przy użyciu systemu farb laserunkowych np. firmy Remmers Historic Lazur.
12. Wykonanie zabezpieczenia anty-graffiti preparatem np. firmy Remmers Graffiti Schutz.

13. Wykonanie dokumentacji opisowo –fotograficznej z przeprowadzonych prac konserwatorskich.

Elementy metalowe

1. Demontaż skrzydeł bramy i części zwieńczenia dla właściwego przeprowadzenia zabiegów renowacyjnych. Demontaż należy przeprowadzić ostrożnie nie uszkodzając elementów piaskowca.

2. Oczyszczenie wstępne bramy, zawiasów i zamka z produktów korozji luźno związanych z powierzchnią metalu. Zastosowanie metod mechanicznych.

3. Wypiskowanie(kontrolowane) powierzchni metalu.

4. Doczyszczanie powierzchni metalu okładami z kwasu ortofosforowego.

5. Naniesienie roztworu taniny w celu stabilizacji procesów korozji.

6. Wykonanie uzupełnień i rekonstrukcji brakujących elementów bramy. Szczególnie roślinnych w charakterze ornamentów w zwieńczeniu bramy oraz dolnej i górnej kwaterze bramy. Rekonstrukcja tych elementów ściśle według zachowanych pierwotnych motywów.

7. Pomalowanie metalowej bramy.

Zastosowanie np. dwuwarstwowego barwionego lakieru DuPont z matową warstwą wierzchnią. Kolor ustali się podczas przeprowadzania prac renowacyjnych po uzgodnieniu z Dolnośląskim Urzędem Konserwatorskim delegatura w Wałbrzychu.

8. Montaż bramy wraz z elementami zwieńczenia.

9. Wykonanie dokumentacji fotograficznej i opisowej przeprowadzonych zabiegów renowacyjnych

5. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

Fot.1 Stan przed konserwacją. Ujęcie całości bramy .Widoczny stan zachowania elementów.

Fot.2 Stan przed konserwacją. Ujęcie postumentu pn-wsch. Widoczny stan zniszczeń.

Fot.3 Stan zachowania postumentu pn. – zach. Widoczne zniszczenia.

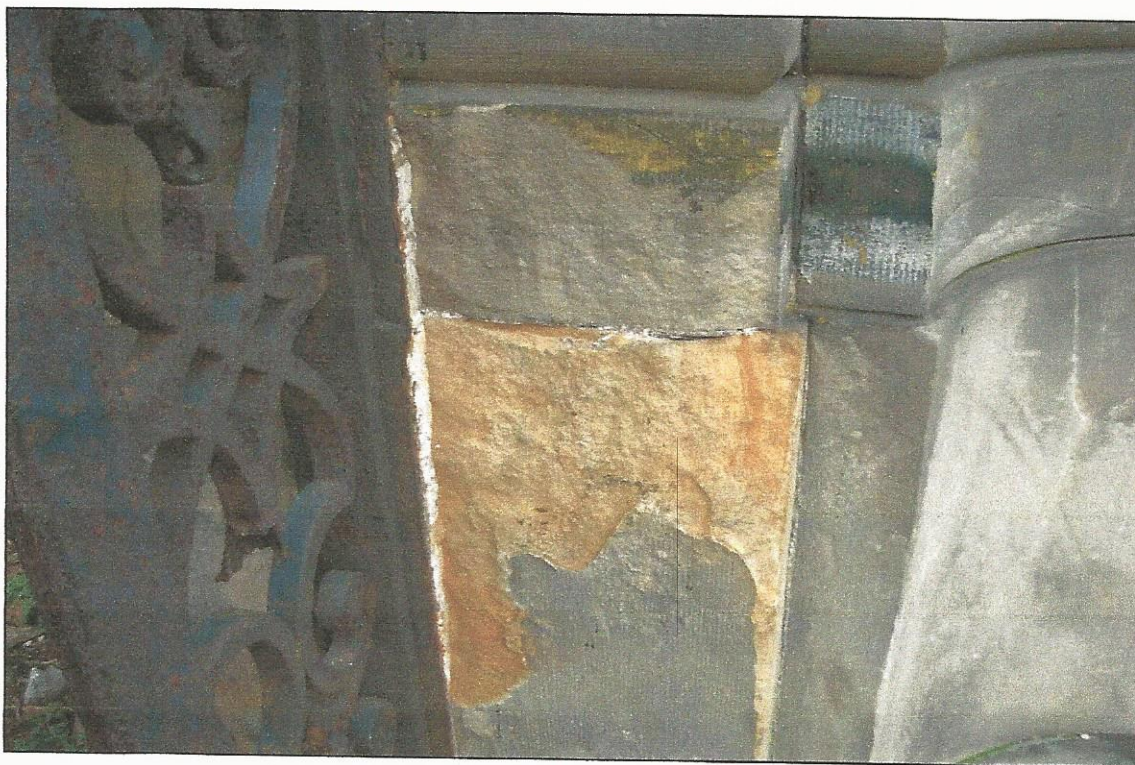
Fot.4 Stan przed konserwacją . Fragment ośmiobocznego filara.

Fot.5 Stan przed konserwacją. Ujęcie wazonu wschodniego.

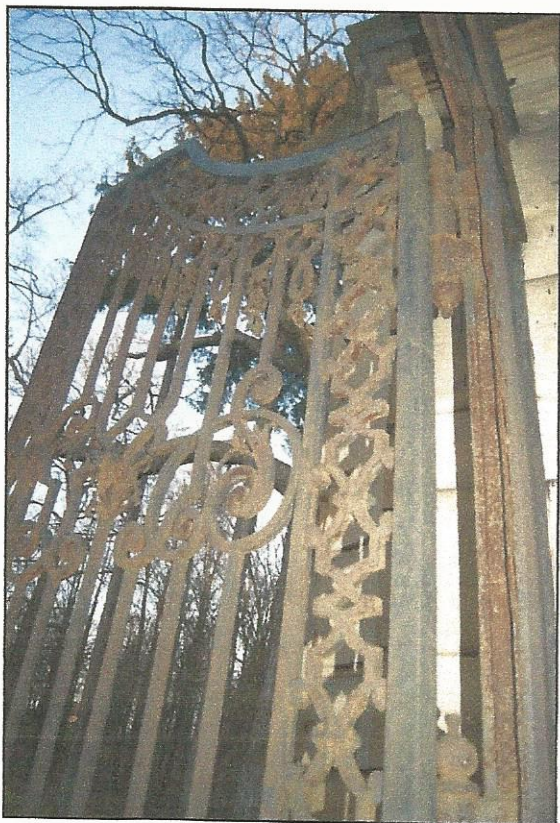
Fot.6 Stan zachowania wazonu zachodniego.

Fot.7 Ujęcie postumentu ośmiobocznego filara. Widoczne zniszczenia.

Fot.8 Ujęcie mocowania kraty z filarem. Widoczne zniszczenia i pęknięcia.

Fot.9 Kwatera górna skrzydła zachodniego.

Fot.10 Stan zachowania zwieńczenia bramy.

Fot.11 Dolna kwatera skrzydła zachodniego.

Fot.11 Stan przed konserwacją fragmentu pn-zach. Widoczne zniszczenia ornamentów bram

Fot.14 Stan przed konserwacją .Fragment uszkodzeń przy zawiasach dolnej kwatery.

Fot.15 Ujęcie kwatery dolnej bramy. Widoczne wyłamania, ubytki i wygięcia ornamentów.

Fot.16 Widoczny szyld zamka z klamką z widocznymi zniszczeniami korozji.

Fot. 17 Stan przed konserwacją. Szyld zamka z klamką.